

Jurnalistlərin müəllimi

Jurnalistikamızın xoşbəxt çağları idi. O zamanlar ki, bu ixtisası seçmək arzusunda olanların göz dikdikləri yeganə tədris ocağına - Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsinə yalnız jurnalist olmaq istəyənlər daxil olurdular. Hansı tələbədən soruşsan, bu peşəyə sonsuz sevgisindən söz açırdı.

Amma yaxşı jurnalist ola bildilərmə, bacardılarmı? Bu, başqa söhbətin mövzudur. Çünki qələmlə "danışmaq" məharəti yalnız peşəkarlıq yox, həm də istedad tələb edir. Ancaq fikrimcə, o tələbələrin hamısı jurnalistikanı dərin rəğbətlə, tükənməz məhəbbətlə sevdilər. Mətbuatımızın tarixini, jurnalist peşəsinin sirlərini, dəyərlərini öyrədənələrə - müəllimlərimizə, ilk növbədə, buna görə minnətdarıq.

Onu - Azərbaycan jurnalistlərinin böyük ustadlarından olan Şirməmməd Hüseynovu tələbə ikən tanıdıq. Nüfuzədi baxışları, səlis danışığı ilə tələbələrinə ilk anlardan təsir edən bilən müəllimlərdən idi. Dərin biliyi, maraqlı mühazirələri ilə auditoriyaya səssizlik gətirir, gələcəyin jurnalistləri heyranlıqla ona diqqət kəsilir, onu dinləyirdilər. Şirməmməd müəllimin bizə söylədiklərinin çoxunu heç bir qəzetdən, kitabdan oxumaq imkanımız yox idi.

XX əsrdə əlifbamız dəfələrlə dəyişdirilmişdi. Ötən əsrlərdə, eləcə də XX yüzilliyin əvvəllərində nəşr olunan kitabları, mətbu orqanlarda dərc olunmuş yazıları oxumaqda çətinlik yaranmışdı. Yalnız ayrı-ayrı alimlər, mətbuat tədqiqatçıları o yazıların "dilini bilirdilər". Ancaq tariximizin bir sıra səhifələrindən xəbərsiz qalmağımızın yeganə səbəbi bu deyildi. Uzun illər Azərbaycanda hakimiyyətini qoruyub saxlayan sovet hökuməti, demək olar ki, məqsədinə çatmışdı. Xalqın başını ucaltmış, Vətəninə azadlıq, müstəqillik bəxş etmək üçün mübarizələr aparmış, mücadilələr etmiş, bir çoxu bu yolda fəda olmuş böyük şəxsiyyətlərin, ictimai-siyasi xadimlərin, qələm adamlarının fəaliyyətlərini ya az, ya da təhrif olunmuş şəkildə bilirdik, bəzilərinə isə tamamilə nəbələd idik.

Şirməmməd Hüseynov tariximizdən bu günümüzdə körpü salmağı özünə mənəvi borc bilən tədqiqatçılarımızdan biri idi. Klassik irsə böyük təəssübkeşliklə yanaşan alimi nə ad-san, nə var-dövlət, nə vəzifə, nə titullar, nə də mükafat düşündürdü. Mətbu irsimizə tükənməz məhəbbətini, yorulmaq bilmədən apardığı tədqiqatların nəticələrini isə yalnız elmi və publisistik məqalələrində, kitablarında ifadə etməirdi. Şirməmməd Hüseynovun ən böyük tribunası Bakı Dövlət Universitetinin auditoriyaları idi.

Onun 1954-ci ildən başlayan pedaqoji fəaliyyətinin böyük hissəsi sovet hakimiyyəti dövrünə təsadüf etmişdi. Şirməmməd müəllim üstüörtülü mənbələrdən tariximizin sovet ideologiyasının tələblərinə uyğun olaraq xalqımıza ya yanlış çatdırılmış, təhrif olunmuş, ya da "unudulmuş" faktlarını araşdırırdı. Müəllimimiz bizə unudulmağa çalışılmış tariximizi tanıdırdı.

Vaxtının xeyli hissəsini arxivlərdə keçirirdi. Saralmış, toz basmış, ərəb qrafikası ilə yazılmış arxiv materiallarından oxuyub araşdırdıqlarından həvəslə, şövqlə danışırdı. Azərbaycan mətbuatının inkişafında misilsiz rol oynamış publisistlərin, redaktorların, nəşirlərin qəhrəmanlığa bərabər olan əməyini, böyük hünərini, cəfakeşliyini ondan öyrənirdik. Tez-tez söylədiyi bir sualı ilə isə Şirməmməd müəllim tələbələrini gah sınağa çəkir, gah fikirlərinə şərik edirdi: "Bildin nə deyirəm?"

Tələbələrinə yalnız tədris etdiyi fəni öyrətmirdi. O, olduqca məlumatlı idi. Sovet hökumətinin tarixin qaranlıqlarında saxladığı, aydınlığa çıxarılmasına imkan vermədiyi çox həqiqəti Şirməmməd Hüseynovdan eşidirdik. Millət sevdalı neçə-neçə ziyalımızın Azərbaycanın azadlığı, müstəqilliyi, soydaşlarının maariflənməsi, öz hüquqlarını anlayıb tələb etmələri naminə gördükləri qəhrəmanlığa bərabər əməllərini o, heyran-heyran danışırdı. Biz tələbələr isə onu sevə-sevə

dinləyirdik. Hər sözüünə yekun vurmuş kimi, sınaycı nəzərlərlə gözlərimizə baxır, yenə də o məşhur sualını verirdi: "Bildin nə deyirəm?"

Şirməmməd Hüseynov tələbələrinə böyük azərbaycanlılardan danışdı. Bildirirdi ki, bizim tariximizi - "Gülüstani-İrəm"i Abbasqulu ağa Bakıxanov yazmışdı. Mirzə Fətəli Axundzadə dramaturgiyamızı yaratmışdı, ədəbi intibahın, tənqidi tənqür tərzinin əsasını qoymuşdu. Həsən bəy Zərdabi isə mətbuatımızı yaratmışdı. Sonra yeni ziyalı nəsli yetişmişdi, Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağaoğlu, Məhəmməd Əmin Rəsulzadə, Cəlil Məmmədquluzadə, Üzeyir bəy Hacıbəyli gəlmişdi. Eyni zamanda Azərbaycan sahibkarları formalaşdı. Bu sahibkarlar - Hacı Zeynalabdin Tağıyev, Murtuza Muxtarov, Musa Nağıyev, Aşurbəyovlər həmin ziyalılara maddi dəstək verirdilər. Bunların müstəqil dövlət yaratmaq üçün hazırlıqlar olduğunu söyləyirdi Şirməmməd müəllim.

Yaxşı ki, Azərbaycanın yenidən azad olduğu günləri görmək Şirməmməd Hüseynova nəsib oldu. Müstəqillik illərində o, araşdırmalarını davam etdirdi. Arxiv materiallarından neçə-neçə Azərbaycan sevdalısının yaratdığı əsərləri gün işığına çıxardı. Şirməmməd Hüseynov böyük zəhməti sayəsində tariximizlə bu günümüzdə körpü saldı.

Tədqiqatçı kimi öz üzərinə həmişə işlərin ağırlığını, çətinini götürürdü. Şirməmməd müəllim uzun illər yorulmaq bilmədən araşdırmalar apardı və tədqiqatlarının nəticələrini, topladığı məlumatları məqalələrindən, kitablarından qabaq tələbələrinə verdi.

Tələbələrinə münasibətdə obyektiv biliklərinə qiymət verməkdə güzəştəz idi. Ona tələbə "tapırmaq"ın mümkünsüz olduğunu hamı bilirdi. Bütün bu tələbkarlıqlarına, güzəştəzliyinə, yeri gələndə, sərtiliyinə rəğmənlər Jurnalistika fakültəsində təhsil alanların əksəriyyəti Şirməmməd Hüseynovun dərslərini arzulayırdı, onun tələbəsi olmaqdan qürur duyurdular.

O, Jurnalistika fakültəsinin hər bir tələbəsinə düzgünlüyü, ədaləti, prinsipiallığı, dəyərlərə sadıqlığı, gördüyü işlərə sonsuz inamı, zəhmətsevərliyi, əzmkarlığı, gözütoxluluğu, müdrikliyi, ləyaqəti, mülayimliyi, eyni zamanda tələbkarlığı aşılayırdı. Elə buna görə də nümunə idi Şirməmməd müəllim. Elmi və publisistik əsərləri, tələbələrinə örnək həyatı, müdrik söhbətləri və ... şəkiliblərə məxsus yumoru, hazırcavablığı ilə tayı-bərabəri yoxdu.

Heyrət duyulacaq qədər işinə bağlı, işgüzar idi. "Azərbaycan legionərləri" (2003), "Milli haqq və ədalət axtarışında" (2004), "Mənəvi irsimiz və gerçəklik" (2004.), "Publisistik miras və müasirlik" (2007), "Müstəqilliyin çətin yolu... Realılıqlar, düşüncələr" (2009), "Üzeyir Hacıbəyli. Nəşrlərdə kənarda qoyulmuş mətbu əsərləri" (iki cildə 2009-2010), "Məhəmməd Əmin Rəsulzadə. Əsərləri" (Beş cildə. 2014), "Azərbaycan" qəzetində parlament hesabatları və şərhlər" (Üç cildə. 2012, 2015, 2016, 2017)... Şirməmməd Hüseynov bu kitablarının hər birini öz vəsaiti ilə çap etdirdi. O, Prezident təqaüdünü bu nəşrlərə xərcləyirdi.

Ən böyük arzularından biri Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyini görmək idi. Dövlət başçısı İlham

Əliyevin 16 may 2017-ci il tarixli "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi haqqında" sərəncamına ən çox sevinənlərdən biri oldu. Bu əlamətdar dövrün araşdırılmasında, tarixi hadisələrin olduğu kimi yazılaraq xalqa çatdırılmasında tədqirəlayiq işlər gördü. Şirməmməd Hüseynov həmin dövrün fəal tədqiqatçılarından biri kimi mətbuatda müntəzəm olaraq maraqlı yazılarla çıxış etdi, bir sıra mühüm sənədləri və qəzet məqalələrini arxivlərdən çıxararaq geniş ictimaiyyətə çatdırdı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin rəsmi mətbu orqanı olmuş "Azərbaycan" qəzetinin 100 illik yubileyinə Şirməmməd Hüseynovun töhfələri isə "Azərbaycan" qəzetində parlament hesabatları və şərhləri" adlı üçcildlik kitabı oldu.

Şirməmməd müəllim vaxtının dəyəri ni çox yaxşı bilirdi. Çalışdı daha çox işlər görsün ki, Azərbaycan mətbuatı tarixini dərinləndirən öyrənə bilək.

Ömürdən umacağı vardı. Ona yüz yaş arzulayanlarına yarızarafat, yarıərklə incikliyi bildirirdi. Amma bu istəyin özündə də təmənnəsiz idi Şirməmməd Hüseynov. Doxsanı adlayan ömrünün ən gözəl illərini xalqın tarixini, mətbuatını araşdırmağa, ona layiqli ziyalılar yetişdirməyə sərf etmişdi. Amma hələ tamamlamadığı işləri çox idi.

Şirməmməd Hüseynov pedaqoji fəaliyyəti dövründə yetişdirdiyi tələbələrini, ondan dərslər almasalar belə əsərlərindən, araşdırmalarından oxuyub, müsahibələrini dinləyib dəyərləli məlumatlar öyrənənlərin istinad yeri idi.

"Şirməmməd müəllim mənə dərslər deyib". Bu sözləri Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsində oxuyanların əksəriyyəti fəxrə, qürurla, öyünərək söyləyirlər. Tələbə ikən bilmədiklərimizi öyrənirdik müəllimimizdən. Və universiteti bitirdikdən sonra illərlə jurnalist olaraq çalışsaq da, yaşımızın üstünə yaş gəlsə də, Şirməmməd müəllimə vermək istədiyimiz suallar sona yetmədi...

Böyük həyat yolu keçən Şirməmməd Hüseynovun ömrü 95-ci ilinə yetmədi. O, 2019-cu il iyunun 24-də dünyasını dəyişdi. Şirməmməd müəllimlə vida mərasimi ömrünün 65 ilini həsr etdiyi Bakı Dövlət Universitetində keçirildi. O gün hüznə dolu simalarda əziz müəllimə, dəyərləli alimə sevgi, minnətdarlıq əksini tapdı. Bu hissələr Şirməmməd Hüseynovu tanıyanları heç zaman tərklə edib getməyəcək. Şirməmməd müəllim tədqiqatları, kitabları, klassiklərin yazılarını ərəb qrafikalı Azərbaycan əlifbasından müasir latın qrafikalı əlifbaya transliterasiyaları, saysız-hesabsız məqalələri, monoqrafiyaları ilə yenə dadımıza çatacaq. Suallarımızın cavablarını özünə ünvanlaya bilməsək də, zəngin irsindən alacağıq. Sanki yazdıqlarından baxacaq bizə. Və yenə Şirməmməd müəllim o məşhur sualı ilə bizi imtahan edəcək: "Bildin nə deyirəm?"...

*Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"*